

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

BİRLİK PENCERESİNDEN

OKULLAR AÇILIRKEN

16 Eylül itibariyle milyonlarca öğrenci okul yollarına düştü. Üniversitelerin de eğitim ve öğretime başlaması ile sayıları toplamda 20 milyona dayanan öğrenci ordusu **ülkemin geleceğinde önemli roller üstlenecektir**. Tıpkı bugünlerde önemli konumlarda, önemli roller üstlenen kişilerin de dün öğrenci olması gibi.

Bir ülkenin gelişmesi ve kalkınması özünde **insanlarının niteliğine ve vizyonuna bağlıdır**. Yeryüzünde insanlarına çok iyi eğitim imkanları sunmuş, onların niteliğini artırmış olduğu halde geri kalmış bir ülke örneğine rastlamak mümkün değildir. Aksine, yani insanlarını yeterince eğitememiş, meslek kazandıramamış olduğu halde gelişmiş bir ülke de yoktur. O halde **bir ülkenin bugünkü gelişmişlik düzeyi dündeki, yarındaki gelişmişlik düzeyi ise bugünkü eğitim sistemine ve niteliğine bağlıdır**.

Ülkemiz özelinde ifade etmek gerekirse, geldiğimiz gelişmişlik düzeyini beğeniyorsak dündeki eğitim sistemimizin iyi, değilse yetersiz olduğunu söyleyebiliriz. Herhalde sahip olduğumuz doğal kaynaklar, bulunduğumuz coğrafi konum ve nüfus büyüklüğümüz itibariyle geldiğimiz gelişme düzeyini yeterli bulmak mümkün değildir. Ancak bundan daha önemli ve düşündürücü olan husus **bugünkü eğitim sisteminin yarınların ihtiyaçlarına ne kadar uygun olduğu sorusuna** verilecek cevaptır.

Türkiye 2013 yılı itibariyle **dünyanın en büyük 16. ekonomisidir**. Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın yayınladığı **İnsani gelişmişlik Endeksinde** Türkiye **187 ülke arasında 90. sıradadır**. Dünya Ekonomik Forumu'nun (WEF) 2013-2014 yılı **Küresel Rekabet Gücü Raporunun** sıralamasında ise Türkiye **148 ülke içinde 44. sırada bulunmaktadır**. Yine WEF raporuna göre Türkiye 148 ülke arasında; **eğitim sisteminin kalitesi açısından 91., inovasyon açısından 50., kadının işgücüne katılımı açısından 134. sıradadır**.

Bu veriler Türkiye'nin ekonomik büyüklüğünün daha çok sahip olduğu coğrafi büyüklük, doğal kaynaklar ve nüfusuyla ilgili olduğunu, var olanların üzerine **bir şeyler koyma ve nitelik geliştirme açısından oldukça başarısız olduğunu** ortaya koymaktadır.

Türkiye **eğitim sistemimin kalitesini ilk 15 ülke arasına yükseltmedikçe**, inovasyon sıralamasındaki yerini yükseltmeyecek, bunları yapamadığında da ne insani gelişmişlik sıralamasında üst basamaklara tırmanabilecek ne de 16. büyük ekonomi konumunu koruyabilecektir.

Bir şeyler yapmak, **bu sıraları hızla değiştirecek önlemler almak gerekmektedir**. Ancak, para ve maliye politikaları ve daha genel olarak ekonomik boyutta alınacak önlemler bu sıralamayı değiştirmeye yetmeyecektir. Zira sorunlar hem sosyal hem kültürel hem de politik kaynaklardan beslenmektedir. Nasıl ki tek lastiğini yenileyerek arabanın daha iyi yol tutmasını sağlamak mümkün değilse, sadece ekonomik önlemlerle Türkiye'yi geliştirmek, yaşam kalitesini yükseltmek mümkün olamayacaktır.

Bu noktada gelişmekten zenginleşmeyi kast etmediğimizi vurgulamalıyız. Kuşkusuz zenginleşmek gelişmeye katkı yapacaktır. Ancak yetmeyecektir. Öyle olsaydı dünyanın en zengin ülkeleri arasında yer alan petrol ihracatçısı ülkeler en gelişmiş ülkelerin başında gelirdi.

Türkiye **potansiyelleri kadar idealleri de büyük** bir ülkedir. Potansiyelleri kullanmak, dünyanın en büyük 10. ekonomisi olmak, insani gelişmişlik endeksinde ilk 20 ülke arasında yer almak için **kilit insan, eğitim ise anahtardır**. Ortalama 6,5 yıl eğitim süresi ile Zambiya ve Vanuatu seviyesinde bulunan ülkemizde hem eğitim süresini uzatmak, hem eğitimin kalitesini artırmak hem de insanı ve yeteneklerini merkeze koyan bir sistem geliştirmek zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca iş hayatı ile entegre ve inovasyon temelli bir mesleki eğitim acil ihtiyaçtır.

Bunları yaptığımızda çok farklı, yapamadığımızda ise gerilerde kalan bir ülke olacağız. Ümidimizi kaybetmemek dileğiyle tüm esnaf ve sanatkar kardeşlerimize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

ZEKERİYA MUTLU

BAŞKAN

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

ESNAF ve SANATKAR KÖŞESİ

Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelikte

Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik Taslağı:

Bilindiği üzere günümüzün rekabet ortamı ve zorlu iş yaşamı, iş yeri sahiplerinin pek çok sorunla yüzleşmelerine sebep olmaktadır. Bu sorunların başında ise finansman gereksinimleri ve sermayeye erişimde yaşanan sıkıntılar gelmektedir. Özellikle son yıllarda esnaf ve sanatkarlar iş yaşamlarındaki varlıklarını sürdürebilmek amacıyla finansman gereksinimlerini büyük ölçüde kredilere, kredi kartlarına ve diğer borçlanma araçlarına yönelerek gidermek durumunda kalmışlardır. Bu bakımdan taksitli kampanya olanaklarıyla da cazip hale getirilen kredi kartları tüketicilerin acil nakit ihtiyaçlarını karşılayan en önemli finansman aracı haline gelmiş ve bu bağlamda kart sayılarında giderek artış kaydedilmiştir.

Tablo 1. Kart Sayılarının Gelişimi

Banka Kartı ve Kredi Kartı Sayıları Gelişimi			
Kart Adetleri (Milyon Adet)	Tem.12	Ara.12	Tem.13
Banka Kartı	88,4	91,3	96,3
Kredi Kartı	53,4	54,3	56,5
Toplam	141,8	145,6	152,8

Kaynak: BKM

Bununla birlikte mali piyasalara ilişkin veriler kredi kartı borcunu ödememiş kişi sayısında da ciddi bir artış eğilimi gözlemlendiğini ortaya koymaktadır. Hatta 2013 yılı Ocak-Mayıs dönemi verileri, yılın henüz ilk 5 ayındaki borcunu ödememiş kişi sayısının geçen yılın tamamına yaklaştığını göstermektedir.

Tablo 2. Kredi Kartı Borcunu Ödememiş Kişiler

	Kredi Kartları Borcunu Ödememiş Kişi Sayısı
2009	277.333
2010	222.360
2011	238.645
2012	453.656
2013 (Ocak-Mayıs)	325.179

Kaynak: TCMB

Yıl geçtikçe hacim kazanan kredi kartı kullanımları ve borçlu kişi sayısı kredi kartı kullanımlarının sınırlandırılması gerektiği üzerine kamuoyunda tartışmalara sebep olmuştur. Bu bağlamda konuya ilişkin olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından 16 Ağustos 2013 tarihinde "Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik Taslağı" yayımlanmıştır. Söz konusu yönetmelik taslağı kredi kartı kullanıcılarını birebir ilgilendiren düzenlemeler içermektedir. Bu bakımdan yeni düzenleme ile şu hükümler geçerli kılınacaktır:

- Aylık veya yıllık ortalama net gelir düzeyinin tespit edilememesi durumunda ya da bu gelir düzeyinin bin Türk Lirası veya altında olduğunun tespit edilmesi halinde, kart hamilinin tüm kart çıkaran kuruluşlardan edinebileceği toplam kredi kartı limitinin bin Türk Lirası olacağı belirtilmiştir. Böylece kredi kartı edinimlerinde ve limitlerinde ciddi oranda bir sınırlamaya gidilmiş olunmaktadır.
- Aynı yönetmelik taslağı ile birlikte kredi kartı dönem borcunda ödenmesi gereken asgari tutarın oranları da arttırılmaktadır. Bu kapsamda kredi kartı limiti 15.000 Türk Lirasına kadar olan kredi kartları için asgari ödeme tutarı dönem borcunun yüzde yirmibeşinden yüzde otuzuna, kredi kartı limiti 15.000 Türk Lirasından 20.000 Türk Lirasına kadar olan kredi kartları için asgari ödeme tutarı dönem borcunun yüzde otuzundan yüzde otuz beşine yükseltilmektedir. Ayrıca mevcut halde olduğu gibi asgari ödeme oranları hakkındaki bilgiler, Kart teslimi sırasında kredi kartı hamillerine verilmeye devam edilecektir.

İlgili hüküm değişikliklerinden anlaşıldığı üzere söz konusu yönetmelik taslağının Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle birlikte aylık veya yıllık ortalama net gelir düzeyinin tespit edilememesi durumunda ya da bu gelir düzeyinin bin Türk Lirası veya altında olduğunun tespit edilmesi halinde kredi kartları ile gelir düzeyinin daha üst seviyelerinde harcama gerçekleştirmek mümkün olmayacaktır.

Yeni düzenlemelerin tüketicilere ve piyasalara olan etkileri izlenmeye devam edilecektir.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

EKONOMİDE DURUM

Son bir ayda gerek ulusal gerekse küresel ekonomide önemli dalgalanmalar yaşandı. Bu dalgalanmalara gerekçe olarak daha çok **ABD merkez bankasının 2008 krizi sonrası uyguladığı fonlama politikasının sonuna gelindiğini** ve piyasaya verilen trilyonlarca doların zaman içinde geri çekileceğini açıklaması gösterildi. Bu açıklamanın ardından ABD'de faizlerin yükselmeye başlaması küresel spekülâtörlerin emerging market diye anılan gelişmekte olan ülke piyasalarından çıkmaya başlamasına neden olmuştur. Böylece söz konusu ülkelerde **döviz kurları ve faizler yükselmeye, borsalar gerilemeye** başladı.

Yaşanan gelişmeleri şöyle özetlemek mümkündür. Bizim gibi gelişmekte olan **ülkelerde enflasyona bağlı olarak faizler de yüksektir**. Ayrıca borsalar yeterince gelişmemiş ve derinleşmemiştir. Böyle bir ortamda daha çok gelişmiş ülke menşeli olan küresel spekülâtörler oluşturdıkları çok iyi ekipler ve analistler aracılığıyla yüksek kazanç imkanlarının peşine düşmektedirler. Bu ekipler faiz oranları gelişmiş ülkelere ve diğer gelişmekte olan (emerging market) ülkelere göre yüksek, borsası yükselmeye müsait ülkeleri bulmaya çalışır. Böyle ülkeler bulunduktan sonra **getiri ihtimalleri yanında risk analizleri de yapılır**. Risk analizleri; devlet bütçesi, ödemeler bilançosu (cari açık), merkez bankasındaki döviz rezervleri, enflasyon oranları gibi ekonomik göstergeler yanında politik gelişmeler (seçimlere yakınlık, iktidarların tek partili veya koalisyon olup olmaması, kutuplaşma olup olmaması vb) de dikkate alınarak gerçekleştirilir.

Yapılan analizler sonucunda **cazip görünen ülkelere kısa vadeli spekülâtif sermaye, daha çok bilinen adıyla sıcak para girişi** yaşanır. Bu şekilde ülkeye gelen dövizler bankalar aracılığıyla ülke parasına çevrilir. Bankalar da satın aldıkları dövizleri merkez bankasına satarak ulusal para alır. Böylece bir taraftan **merkez bankasının döviz rezervleri artarken diğer taraftan da piyasaya çıkan ulusal para nedeniyle bir likidite bolluğu** yaşanır. Bu ise hem kurların düşmesine hem de faizlerin gerilemesine neden olur.

Spekülâtörler elde ettikleri ulusal paraları borsaya ve/veya devlet tahvillerine yatırır. Ekonominin temel

kurallarına göre talebi artan bir malın fiyatının artması gibi hem borsa yükselir hem de tahvillerin değeri artar. Spekülâtörler bu şekilde sürekli al sat yaparak, yüksek kurdan bozdurdukları dövizleri daha ucuza geri satın alarak hem borsa ve faizden hem de kurlardaki gerilemeden kazanç elde ederler.

Bu **saadet zinciri kuşkusuz sonsuza kadar devam edemez**. Çünkü bu şekilde ülkeye giren sıcak paranın kurları ve faizleri aşağıya çekmesi sonucunda iç talep canlanır, canlanan talebin önemli bir bölümü ithal mallara yönelir, dış ticaret açığı ve buna bağlı olarak cari açık artar. Artan cari açık ise küresel spekülâtörlerin risk algısını artırmaya başlar. Bu arada borsanın daha fazla artma ihtimali kalmamıştır. Artan iç talep nedeniyle enflasyon artmaya, faizler yükselmeye başlar.

Artık bu ülkeden çıkma zamanı gelmiştir. Kurların hızla artışına neden olmadan, zamana yayarak bu ülkeden çıkmak, söz konusu ülkenin yeniden girişe uygun hale gelmesini beklemek gerekmektedir. Yabancı spekülâtörler çıkmaya ve kurlar yükselmeye başladığında önce bankalar, sonra işletmeler döviz açıklarını kapatmak için, en son da vatandaşlar kur artışlarından kazanç elde etmek için döviz talep ederler. Böylece kurlar bir dönem hızla yükselir. Bankalar ve merkez bankası döviz talebini ve kur artışlarını azaltmak için faizleri yükseltmek zorunda kalır. Ancak başarılı olamazlar. **Sonuçta hem faizler hem de kurlar yükselir**.

Politik riskler yoksa bu ülke sıcak para için yeniden cazip hale gelmeye başlar. **Ve döngü yeniden başa sarar...**

Sermaye hareketleri üzerindeki kontrolleri kaldırdığı **1989 yılından beri Türkiye'de yaşanan gelişmelerin genel çerçevesi budur**. Son aylarda olanları da bu çerçevede değerlendirmek ve pozisyonları buna göre almak gerekmektedir. Zira **senaryo oldukça tanındıktır**. Bir de, böylesi süreçlere imkan veren ülkelerin ve halkalarının kaybetmeye mahkum olduğunu unutmamak gerekir.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

SAYILARLA EKONOMİ

	2012						2013							
GÖSTERGE	TEMMUZ	AGUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	OCAK	SUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS
İMALAT SAN. KKO (%)	74,8	74,3	74,0	74,9	74,0	73,6	72,4	72,2	72,7	73,6	74,8	75,3	75,5	75,5
OTOMOBİL SATIŞI(Toplam-adet)	44.531	41.236	49.360	43.440	52.297	80.926	25.835	36.814	51.785	56.999	62.383	58.290	55.712	
OTOMOBİL İHRACATI(Toplam-adet)	27.219	16.345	35.183	37.293	39.447	35.925	27.961	40.919	41.864	40.090	44.747	37.451	47.491	
TOPLAM İSTİHDAM (Bin kişi)	25.498	25.367	25.472	25.509	25.291	24.766	24.433	24.546	24.974	25.691	26.130	26.319		
İŞSİZ SAYISI(Bin kişi)	2.323	2.445	2.539	2.541	2.630	2.790	2.890	2.884	2.801	2.641	2.526	2.525		
İŞSİZLİK ORANI (%)	8,4	8,8	9,1	9,1	9,4	10,1	10,6	10,1	10,1	9,3	8,8	8,8		
TOPLAM MEVDUAT(Milyon TL)	619.119	617.291	627.481	633.753	636.103	657.646	660.230	657.801	666.834	679.982	693.850	703.587	716.724	
TL MEVDUAT FAİZİ (3 Aylık)	10,5	9,8	9,2	8,7	8,4	8,1	7,9	7,5	7,1	7,0	6,6			
TL MEVDUAT FAİZİ (6 Aylık)	10,7	10,4	9,6	9,2	8,8	8,5	8,3	8,0	7,7	7,4	7,0			
TL MEVDUAT FAİZİ (12 Aylık)	10,5	10,4	10,1	9,9	9,5	8,8	8,3	8,1	7,9	7,8	7,5			
TOPLAM KREDİLER(Milyon TL)	744.833	762.280	768.407	771.808	788.481	805.684	807.200	820.703	847.051	859.032	904.432	935.489	943.579	
MALİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	15.068	16.265	16.677	15.413	16.149	18.236	16.999	16.363	17.914	16.142	16.843	19.507	18.955	
TİCARİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	447.358	457.772	458.993	459.793	470.505	481.277	480.402	489.400	506.071	513.997	546.460	567.214	570.311	
TÜKETİCİ KREDİLERİ (Milyon TL)	243.501	248.209	252.089	255.118	259.539	264.469	196.545	200.384	206.464	210.592	217.736	223.999	228.718	
KONUT(Milyon TL)	79.081	79.807	81.042	82.439	84.103	85.959	84.419	89.346	92.118	94.017	97.377	100.381	102.726	
TAŞIT (Milyon TL)	7.576	7.636	7.677	7.722	7.783	8.007	7.961	7.903	7.957	8.022	8.172	8.218	8.284	
DİĞER (Milyon TL)	93.563	95.115	96.091	96.853	98.212	100.068	101.165	103.135	106.389	108.553	112.187	115.400	117.708	
KREDİ KARTI (Milyon TL)	63.281	65.651	67.279	68.104	69.441	70.435	70.359	71.650	72.973	73.924	77.166	78.246	77.819	
KREDİ FAİZİ (Taşıt %)	13,7	12,9	12,6	12,6	11,5	10,7	11,1	10,7	10,4	10,1	9,5	9,5	10,7	
KREDİ FAİZİ (Konut %)	12,2	12,0	11,7	11,1	10,4	9,9	9,7	9,6	9,1	9,0	8,5	8,3	9,8	
KREDİ FAİZİ (Ticari %)	15,4	15,4	13,3	13,0	11,7	10,9	11,5	11,7	10,1	8,8	8,1	9,3	10,5	
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam-Milyon TL)	11.878	11.880	11.846	11.851	11.915	12.180	12.273	12.413	12.441	12.594	13.152	13.577	13.813	
TL CİNSİNDEN(Milyon TL)	9.501	9.458	9.440	9.441	9.448	9.576	9.619	9.706	9.828	9.954	10.402	10.710	10.906	
DÖVİZ CİNSİNDEN(Milyon TL)	2.377	2.421	2.406	2.410	2.467	2.604	2.655	2.706	2.613	2.640	2.750	2.867	2.907	
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam içindeki payı-%)	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	
BANKACILIK SEKTÖRÜ TAKİPTEKİ ALACAK(Milyon TL)	20.765	21.547	22.952	23.366	23.760	23.408	24.234	24.838	25.566	26.270	26.668	26.140		
Kredi Kartları	3.827	3.978	4.103	4.121	4.248	3.988	4.184	4.329	4.487	4.657	4.759	4.247		
Ferdi Kredi Konut	642	657	673	679	682	702	717	712	692	693	676	678		
Ferdi Kredi Otomobil	267	271	276	263	266	254	263	266	261	263	262	253		
Ferdi Kredi Diğer	2.851	2.979	3.112	3.178	3.252	3.274	3.421	3.503	3.543	3.625	3.656	3.548		
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	1.424	1.545	1.621	1.635	1.834	1.705	1.749	1.855	1.931	2.027	2.081	2.155		
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	1.505	1.519	1.518	1.533	1.520	1.465	1.516	1.530	1.508	1.523	1.510	1.479		
İnşaat	1.607	1.689	1.665	1.833	1.826	1.881	1.969	1.960	2.671	2.765	2.823	2.818		
Gıda Meşrubat ve Tütün San.	793	805	831	845	836	822	851	882	909	957	956	958		
Diğer	7.848	8.104	9.154	9.279	9.297	9.316	9.565	9.799	9.564	9.759	9.945	10.004		
PROTESTO EDİLEN SENET SAYISI (Bin adet)	88,4	98,6	96,2	91,4	116,8	95,8	98,4	82,8	84,0	85,1	91,7	90,8	99,1	
PROTESTO EDİLEN SENET TUTARI (Milyon TL)	571,4	615,8	690,6	721,8	769,2	681,3	729,0	534,1	543	568,1	636,2	593	710	
KARŞILIKSIZ ÇEK ADETİ(Bin adet)	123,3	103,6	125,9	114,4	127,0	100,2	82,0	81,9	64,4	62,5	73,7	56,7	69,4	
KURULAN ŞİRKET SAYISI	2.581	2.393	2.680	3.065	3.416	3.139	4.238	4.310	4.538	4.576	4.475	4.000	4.064	
KAPANAN ŞİRKET SAYISI	1.505	1.033	932	1.176	1.282	2.406	3.113	1.186	1.123	1.093	1.184	1.203	1.548	
TÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	9,07	8,88	9,19	7,80	6,37	6,16	7,31	7,03	7,29	6,13	6,51	8,3	8,88	8,17
ÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	6,13	4,56	4,03	2,57	3,60	2,45	1,88	1,84	2,30	1,7	2,17	5,23	6,61	6,38
İHRACAT (Yıllık-Milyon \$)	144.590	146.177	148.383	149.671	152.352	152.489	153.639	154.326	154.435	154.297	154.481	153.687	153.968	
İTHALAT(Yıllık-Milyon \$)	238.276	237.425	236.145	235.013	237.312	236.545	237.877	239.484	239.365	242.918	244.376	244.946	247.029	
ORTALAMA DOLAR KURU	1,8090	1,7900	1,8000	1,7980	1,7900	1,7830	1,7681	1,7730	1,8090	1,7980	1,8240	1,8960	1,9320	1,9560
ORTALAMA EURO KURU	2,2280	2,2170	2,3110	2,3340	2,2960	2,3390	2,3470	2,3730	2,3470	2,3380	2,3690	2,5010	2,5260	2,6040
EURO/DOLAR PARİTESİ	1,2310	1,2380	1,2840	1,2980	1,2830	1,3110	1,3274	1,3384	1,2970	1,3000	1,2980	1,3190	1,3070	1,3310